

та акліматизація рослин в умовах колекційного розсадника Уманської ДАА. Ресурсознавство, колекціонування та охорона різноманіття : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 20 верес. 2002 р. Полтава, 2002. С. 192–196.

4. Свистун О.В. Роль колекційного розсадника Уманського НУС у підготовці фахівців садово-паркового господарства / О.В. Свистун, Т.В. Мамчур, М.І. Парубок // Агробіологія:Збірник наукових праць / Білоцерків.нац.аграр.ун-т. – Біла Церква, 2012. – Вип. 8(94). – С.13-15.

УДК 37.064:373.016:5

**ТЕХНІКИ ФАСИЛІТАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З
ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ ЗАКЛАДІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Петрів Л. В., Барна Л. С.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: lidiapetriv44@gmail.com; barna@chem-bio.com.ua

У вимірі нових освітніх реалій особливо запитаними є знання щодо взаємодії учнів та педагога, засновані на спільній діяльності, рівноправності, підтримці, довірі й взаєморозумінні. Це актуалізує необхідність реалізації технік педагогічної фасилітації, що передбачає включення учнів до навчальної діяльності, створення передумов самоорганізації та саморозвитку особистості в освітньому середовищі.

Термін «фасилітація» походить від англ. facilitate – «допомагати, полегшувати, сприяти», був запроваджений впливовим американським психологом, одним із лідерів гуманістичної психології К. Роджерсом, і став використовуватися для означення стилю управління [4]. Як стверджував К. Роджерс, завданням учителя є «дозволити учню вчитися, плекати його власну допитливість» [5, с. 11].

Фасилітація в освітньому процесі сприяє встановленню доброзичливої робочої атмосфери співпраці між педагогом і учнями, задоволенню їх соціокультурних та інтелектуальних

Історія науки та методика навчання природничих дисциплін

запитів, передбачає свободу вибору прийняття рішень, бажання набувати нових знань. Фасилітація відрізняється від традиційного підходу до навчальної діяльності, оскільки вона зосереджена на активному залученні учнів до процесу навчання, стимулюванні їх критичного мислення та наданні їм можливості для колективної роботи та взаємодії. Фасилітатор, як правило, не є основним джерелом знань, а скоріше провідником, який допомагає групі досягти бажаного результату через взаємодію та співпрацю. Фасилітація дозволяє педагогу зайняти позицію не «над», а «разом» із учнями.

Під технікою фасилітації ми розуміємо специфічний вид педагогічної діяльності, що орієнтує вчителя на створення сприятливих умов для організації навчального простору, залучення та сприяння розкриттю потенціалу учнів, а також підтримку дітей у досягненні навчальних цілей [3].

Особливе місце для застосування техніки фасилітації належить дисциплінам природничого циклу, особливо в контексті STEM-освіти. Проведення уроків та позакласних заходів з предметів природничого циклу з урахуванням техніки фасилітації дозволяє вчителю сформувати в учнів системне мислення, навички розв'язання проблем та критичного аналізу, які є ключовими для ефективної спільної роботи групи та вирішенню проблем серед вихованців.

Під час використання техніки фасилітації необхідно забезпечити наявність спільної мети всім учасникам, тоді весь процес буде спрямовано на її досягнення. Те, що може бути важко чи незрозуміло одному учаснику, стає досяжним у процесі спільної діяльності. Техніка фасилітації робить значний вплив на усі компоненти освітнього процесу, щоб кожен крок ставав актом творчості.

У процесі вивчення предметів природничого циклу доцільно використовувати такі підходи та методи, які сприяють техніці фасилітації:

- розвиток аналітичних навичок: природничі науки вимагають глибокого аналізу даних та експериментальних результатів, що розвивають здатність до аналітичного мислення;
- інтеграція з технологіями: природничі науки часто інтегруються з новітніми технологіями, що сприяють розвитку

Історія науки та методика навчання природничих дисциплін

технічних навичок, необхідних для сучасної фасилітації;

– екологічна свідомість: природничі науки виховують екологічну свідомість та розуміння взаємозв'язків у природі, що є важливим для розвитку сталого мислення [1].

Фасилітація не просто модифікує освітнє середовище, а докорінно перетворює його. Саме середовище стає умовою «ситуації успіху». Природничі науки, як фундаментальна основа, забезпечують необхідні знання та навички для такої фасилітації.

В освітньому процесі з предметів природничого циклу, на нашу думку, доцільно використовувати такі техніки фасилітації як:

1. Практика презентацій. Допомогає учням навчатися ефективно презентувати свої думки перед аудиторією.

2. Мозковий штурм. Сприяє розвитку мислення і допомагає генерувати нові ідеї та різноманітні підходи до вирішення завдань.

3. Ділові та рольові ігри. Розвивають комунікативні навички і сприяють засвоєнню матеріалу через практичний досвід.

4. Дискусії та дебати. Допомогають учням розвивати навички аргументації і критичне мислення.

5. Дослідницький метод. Сприяє активному вивченню матеріалу та розвитку самостійності.

Ці техніки сприяють формуванню ключових компетентностей учнів, зокрема природничо-наукової грамотності, яка є важливою для сучасної освіти. Вони допомагають школярам краще розуміти наукові концепції, робити обґрунтовані висновки та розвивати творчий потенціал у галузі природничих наук.

Використання технік фасилітації при вивченні предметів природничого циклу дає можливість отримати не тільки якісний, ефективний результат, окрім цього процес роботи надихає та мотивує учасників освітнього процесу.

Список літератури

1. Бережний О. О. Педагогічна фасилітація як засіб підвищення ефективності роботи учнів на уроках природничого циклу. Актуальні питання сучасної науки та освіти: III матеріали Міжнародної наук.-практ. конф.,

- 10–11 чер. 2021. Львів : Львівський науковий форум, 2021. С. 19–20. URL: <http://lviv-forum.inf.ua/save/2021/10-11.06.2021/202.pdf> (дата звернення: 20.03.2024).
2. Кравченко Н. В., Остертаг А. І. Використання методу фасилітації при вивченні природничих дисциплін. Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації: матеріали III Міжнародної наукової конференції, 13 трав. 2022 р. Хмельницький, 2022. С. 413–416. URL: <https://archive.mcmd.org.ua/index.php/conference/proceeding/article/download/1010> (дата звернення: 21.03.2024).
 3. Топол В. Що таке фасилітація і як вона може допомогти вчителю в класі. Нова українська школа. URL: [https://nus.org.ua/shho-take-fasylytatsiya-i-yak-mozhe-dopomogty-vchytelyu -v-klasi/](https://nus.org.ua/shho-take-fasylytatsiya-i-yak-mozhe-dopomogty-vchytelyu-v-klasi/) (дата звернення: 21.03.2024).
 4. Rogers C. R. The Interpersonal Relationship in the Facilitation of Learning. In Humanizing Education. Ed. T. Leeper. National Education Association, Association for Supervision and Curriculum Development. Boston : Houghton Mifflin, 1967. 118 p.
 5. Rogers C. R. Freedom to learn for the 80's. Columbus – Toronto – London – Sydney : Ch. E. Merrill Publ. Company, A Bell & Howell Company, 1983. 312 p.

УДК 371

**САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК
КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧОЇ ГАЛУЗІ**

¹Степанюк А. В., ²Дубиняк Н. В.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: ¹alstep@tntpu.edu.ua; ²I_dubyniak@ukr.net

Як свідчить практика, особливості сучасної освіти зумовлені, насамперед, зміною концептуальних підходів до формування її змісту на рівнях нормотворчої сфери